

3.12.2021

LAPELY/1460/2020

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus
Veteraanikatu 1
90101 Oulu
Heli Kinnunen

Lausuntopyyntö 5.10.2021

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Rovaniemen Petäjäskosken - Vaalan Nuojuankankaan 400 + 100 kV voimajohdon Natura-arvioinnista

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on toimittanut (5.10.2021) Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 14.3.2019 valmistuneen Sitowise Oy:n laatiman Rovaniemen Petäjäskosken - Vaalan Nuojuankankaan 400 + 100 kV voimajohdon Natura-arvioinnin. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt Natura-arvioinnista luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista lausuntoa. Arviointi kohdistuu yhteen Suomen Natura 2000-verkostoon lukeutuvaan alueeseen, Rimpijärvi-Uusijärven alueeseen. Lapin ELY-keskuksen tässä yhteydessä antamassa lausunnossa käsitellään hankkeen vaikutuksia Rimpijärvi - Uusijärven Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin.

Rimpijärvi - Uusijärven Natura-alue on hyväksytty Natura 2000-verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin mukaisina SAC- ja SPA-alueina. Natura-arvioinnista annettavassa lausunnossa käsitellään arvioinnin asianmukaisuutta ja voimajohtohankkeen vaikutuksia luontodirektiivin liitteen I luontotyyppeihin ja Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lintulajeihin.

Natura-arvioinnissa esitetyt tiedot

Hankkeen kuvaus

Fingrid Oyj suunnittelee uuden voimajohdon rakentamista. Suunnitellun voimajohtoreitin pohjoinen päätepiste sijaitsee Kemijoella, Rovaniemen Petäjäskoskella ja eteläinen päätepiste Oulujoella, Vaalan Nuojuankankaalla. Voimajohtoreitin pituus on noin 210–215 kilometriä, vaihtoehdosta riippuen. Hankkeen lähtökohtana on ollut uuden voimajohdon sijoittaminen nykyisten voimajohtojen yhteyteen niiltä osin, kuin se on ollut teknistaloudellisesti järkevää ja mahdollista. Uutta maastokäytävää on noin 110–150 kilometriä vaihtoehdosta riippuen.

Rimpijärven-Uusijärven Natura-alue sijaitsee noin 60 kilometriä Rovaniemen Petäjäskoskesta etelään, Simon ja lin rajalla. Natura-alue sijoittuu sekä Pohjois-Pohjanmaan että Lapin maakuntien alueelle. Hankkeella on Rimpijärvi-Uusijärven Natura-alueeseen kuuluvan Rimpisuon kohdalla kaksi vaihtoehtoa. Natura-alueen kohdalla suunnitellun voimajohdon Rimpisuon läntinen vaihtoehto sijoittuu nykyisen, Natura-alueella sijaitsevan voimajohdon rinnalle. Rimpisuon itäisessä vaihtoehdossa uusi voimajohto sijoittuisi puolestaan uuteen maastokäytävään Natura-alueen itäpuolella.

3.12.2021

Perusratkaisuna käytettävä pylvästyyppi on haruixin tuettu, teräksestä valmistettu kaksijalkainen portaalipylväs. 400+110 kilovoltin pylvään ylimmät osat eli ukkosulokkeet ulottuvat keskimäärin noin 35–37 metrin korkeudelle. Pylväsväli on noin 250–350 metriä.

Rimpisuon läntisessä vaihtoehdossa uusi voimajohtoalue sijoittuu nykyisen, Natura-alueen reunaosiin sijoittuvan voimajohdon rinnalle, sen itäpuolelle. Tässä vaihtoehdossa uusi voimajohto sijoittuu Natura-alueelle 1 530 metrin matkalla. Johtoalue levenee noin 41 metriä. Nykyinen johtoalue huomioiden kokonaisleveys on 103 metriä. Puuttomana pidettävän johtoaukean leveys on noin 83 metriä.

Rimpisuon itäinen vaihtoehto on Natura-alueen ulkopuolella, sijoittuen 700 - 850 metrin etäisyydelle Natura-alueesta. Itäinen vaihtoehto sijoittuu Natura-alueen itäpuolelle, Rimpisuon ja Luolajärven välisille kivennäismaasaarekkeille, matalaturpeisille juoteille ja ojitettujen soiden alueille. Uuden johtoalueen leveys on noin 62 metriä. Puuttomana pidettävän johtoaukean leveys on noin 42 metriä. Nykyinen, Natura-alueen reunaosassa sijaitseva voimajohto, pysyy ennallaan.

Tiedot Natura 2000 -verkostoon kuuluvasta alueesta

Natura-alueen suojeluperusteena on sekä luontodirektiivi (SAC-alue) että lintudirektiivi (SPA-alue). Rimpijärvi-Uusijärvi Natura-alueen suojelun perusteina ovat linnuston osalta alueen pesimälajeina tavattavaa 27 soiden ja metsien lintulajia. Rimpisuon alue kuuluu Natura 2000-verkoston ohella huomattavan laajaan ja moniosaiseen Simon-Kuivaniemen suokeskittymän valtakunnallisesti arvokkaaseen lintualueeseen (FINIBA). FINIBA-alueen kriteerilajeina ovat pesimälajeista laulujoutsen, metsähanhi, uivelo, jänkäsirriäinen, suokukko ja jänkäkurppa sekä yksi uhanalainen laji. Natura-alue on kokonaisuudessaan sisällytetty valtion omistamaan Rimpijärven-Uusijärven soidensuojelualueeseen (SSA110084). Natura-alueelle ei ole laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

Alueen suojeluperusteena olevat luontotyytit ovat Humuspitoiset lammet ja järvet, Pikkujoet ja purot, Keidassuot, Aapasuot, Kasvipeitteiset silikaattikalliot, Borealiset luonnonmetsät, Fennoskandian metsäluhdut ja Puustoiset suot.

Natura-tietolomakkeessa alueen suojeluperusteena mainitut lintulajit ovat kuikka, laulujoutsen, metsähanhi jouhisorsa, sinisuohaukka, tuulihaukka, ampuhaukka, teeri, metso, kurki, kapustarinta, jänkäsirriäinen, suokukko, jänkäkurppa, mustaviklo, lironaurulokki, kalatiira, lapintiira, huuhkaja, suopöllö, palokärki, pohjantikka, keltävästäräkki, hiiripöllö, pohjansirkku ja yksi suojeltu laji.

Hankkeen yhteydessä oli lisäksi selvitetty Rimpisuon pesimälinnustoa ja tehty levähtäjälaskentaa. Myös Metsähallituksen Natura-alueella teettämän yhden käyntikerran linjalaskennan tulokset huomioitiin arvioinnissa.

Arvioidut vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin

Rimpijärven läntinen vaihtoehto

Vaikutusten arvioinnissa on todettu, että Rimpijärven läntisen vaihtoehdon alueella sijaitsee ensisijaisista Natura-luontotyypeistä aapasaita ja boreaalisia luonnonmetsiä.

3.12.2021

Luontotyyppit aapasuot kanssa päällekkäisistä luontotyypeistä reitin varrella esiintyy puustoisia soita. Hankealueen läheisyydessä ei sijaitse luontotyyppejä, joihin hankkeella voisi olla suon hydrologian kautta vaikutuksia (esim. metsäluhdet tai pikkujoet ja purot). Hankealueen vaikutusalueella ei sijaitse muita luontotyyppejä.

Arvioinnin mukaan luontotyyppiin **Humuspitoiset lammet ja järvet** ei kohdistu vaikutuksia, koska maarakentaminen pylväspaikoilla on pienialaista eikä mahdollisesti luontotyyppiä edustavaan Rimpijärveen ole odotettavissa vesistövaikutuksia rakentamisen, kunnossapidon tai poiston aikaisista töistä.

Luontotyyppeihin **Pikkujoet ja purot, Keidassuot** ja **Silikaattikalliot** ei arvioinnin mukaan kohdistu vaikutuksia etäisyydestä johtuen.

Hankkeesta luontotyyppiin **Aapasuot** kohdistuvat vaikutukset on arvioitu vähäisiksi/merkityksettömiksi. Voimajohtoalueen puuston käsittelyn alainen alue vastaa alle 0,01 % koko luontotyyplistä Natura-alueella. Arvioinnissa on todettu, että kyseinen puuston menetys ei ole luontotyypin edustavuuden kannalta merkittävää, vaan kohdistuu pienelle osalle Rimpisuon laajan suoaltaan reunaosista.

Arvioinnissa on luontotyyppiin **Luonnonmetsät** kohdistuvat vaikutukset arvioitu kohtalaisiksi. Voimajohtoreitti sijoittuu noin 340 metrin matkalla luontotyypin alueelle. Tällä kohtaa uutta voimajohtoaluetta muodostuisi noin 41 metrin levyisellä vyöhykkeellä. Näin ollen puusto poistettaisiin noin 1,4 hehtaarin alalla. Hakattava alue vastaa 6,6 % luontotyypin kokonaisalasta Natura-alueella. Vaihtoehdon toteuttaminen aiheuttaisi pysyvän aluemenetyksen ainoastaan yhden pylväspaikan osalta. Johtoaukean hakattavan alueen osalta metsäluontotyypin ominaispiirteet kuitenkin menetettäisiin noin 1 hehtaarin osalta. Reunavyöhykkeen osalta kyse olisi luontotyypin ominaispiirteiden heikkenemisestä. Arvioinnissa on todettu, että pinta-alamenetysten osalta luontotyypin supistumisella ei ole todennäköisesti suurta merkitystä luontotyypin edustavuuteen tai toimintaan kokonaisuutena. Perusteluina ovat pinta-alamenetysten ja puuston poiston pienialaisuus.

Arvioinnin mukaan luontotyyppiin **Fennoskandian metsäluhdet** ei hankkeesta kohdistu vaikutuksia, sillä Rimpisuon alueelta ei ole hydrologista yhteyttä Uudenjärvenojan alueelle, missä lähimmät metsäluhdet mahdollisesti sijaitsevat.

Luontotyyppiin **Puustoiset suot** on arvioitu kohdistuvan vähäisiä vaikutuksia. Voimajohtoreitti sijoittuu kaksiosaisesti 30 ja 100 metrin matkalla luontotyypin itäisimmälle kuviolle Rimpijärven itäpuolella. Tällä kohtaa uutta voimajohtoaluetta muodostuisi noin 41 metrin levyisellä vyöhykkeellä. Näin ollen puusto ravattaisiin noin 0,5 hehtaarin alalla. Alueet vastaavat alle 0,01 % luontotyypin kokonaisalasta Natura-alueella. Puuston poiston alueella rakentaminen heikentää luontotyypin ominaispiirteitä, mutta se ei vertaudu tältä osin alueen täydelliseen menettämiseen tai suon toiminnan muutokseen. Voimajohtoon rakentamisella ei ole vaikutusta suoaltaan toimintaan tai valuntaan ja sitä kautta suokohteiden ekologisen toiminnan kannalta kriittiseen vesitalouteen.

Läntisen vaihtoehdon linjauksella kohtalaisen törmäysriskin omaavia lajeja ovat mm. kuikka, metsähanhi, laulujoutsen, kurki ja jouhisorsa, sekä vähäisemmin myös metsäkanalinnut. Vesilintuihin ja kahlaajiin kohdistuu haitallisia vaikutuksia myös rakentamisesta, mikäli rakentaminen toteutuisi pesimäaikana. Lieventämistoimiksi on

3.12.2021

esitetty rakentamisen ajoittaminen Natura-alueella ja sen läheisyydessä lintujen pesimäajan ulkopuolelle sekä voimajohtoon merkitseminen huomiomerkinä. Lieventämistoimien kanssa toteutettuna läntisen vaihtoehdon osalta lajien törmäysriski pienenee suhteessa nykyiseen. Näin siitäkin huolimatta, että hankkeen voimajohto sijoittuisi eri korkeudelle suhteessa nykyisen voimajohtoon korkeuteen.

Rimpijärven itäinen vaihtoehto

Vaikutusten arvioinnissa on todettu, että vaihtoehto sijoittuu etäälle, lähimmillään noin 700 metrin etäisyydelle Natura-alueesta. Vaikutuksia hydrologian kautta ei ole tunnistettu. Näin ollen hankkeella ei ole vaikutuksia suojelun perusteina oleviin luontotyypeihin.

Arvioinnissa todetaan, että vaihtoehdon vaikutukset ovat etäisyydestä johtuen pienempiä, sillä vaihtoehto sijoittuu lähimmillään noin 700 metrin etäisyydelle Natura-alueesta. Rimpijärven itäisen vaihtoehdon vaikutusalueella pesimälajisto on selvästi niukempaa kuin Rimpisuon alueelle sijoittuvan läntisen vaihtoehdon vaikutusalueella. Itäisen vaihtoehdon rakentamisen aikaiset häiriövaikutukset eivät ulotu Natura-alueelle. Törmäysriskin osalta vaikutukset voidaan kuitenkin nähdä toisin. Itäinen vaihtoehto sijoittuisi täysin uuteen maastokäytävään, joka lisää törmäysriskiä Natura-alueen ympäristössä liikkuville lajeille. Itäisen linjauksen osalta ei ole esittää erityisesti yksittäisiä suojelun perusteina olevia lajeja, joihin uuden maastokäytävän kohottama törmäysriski nimenomaisesti kohdistuisi. Pitkällä aikavälillä riski kohdistuu todennäköisesti kuitenkin ainakin jossain määrin Natura-alueella esiintyvään metsähanheeseen, kurkeen, laulujoutseneen ja osaan petolinnuista. Läntisessä vaihtoehdossa törmäysriski kohoaisi puolestaan siitä syystä, että uusi voimajohto sijoittuu eri korkeuteen kuin nykyinen voimajohto. Kun kuitenkin otetaan esitetyt lieventämistoimet (huomiomerkinä) huomioon, voidaan todeta itäisen vaihtoehdon vaikuttavan voimakkaammin törmäysriskiä kohottavasti pitkällä aikavälillä.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Arvioinnin asianmukaisuus

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen vaikutusten arviointivelvollisuus syntyy, mikäli hankkeen vaikutukset kohdistuvat Natura-alueen suojelun perusteina oleviin luontoarvoihin ja ovat luonteeltaan mahdollisesti merkittävästi heikentäviä sekä ennalta arvioiden todennäköisiä. Luontotyypeihin ja lajeihin kohdistuvien vaikutusten lisäksi arvioidaan hankkeen potentiaalisia vaikutuksia Natura-alueen eheyteen.

Arvioinnissa on tunnistettu keskeiset vaikutusmekanismit sekä otettu huomioon koko vaikutusalue. Arvioinnissa on tuotu esille hankkeen kuvaus ja arvioinnissa käytetyt lähtötiedot ovat ajantasaisia. Vaikutusten arvioinnin johtopäätökset pohjautuvat perusteltuihin arviointeihin.

Natura-arvioinnissa on esitetty, että linnustoon kohdistuvien vaikutusten merkittävyys on arvioitu ainoastaan lievennystoimien kanssa. Arvioinnissa on kuitenkin hankkeen kuvauksen yhteydessä mainittu, että rakentamisen ajoittamista ympäristön kannalta sopivimpaan aikaan voidaan joutua rajoittamaan sähkön saannin ja kantaverkon käyttövarmuuden turvaamiseksi. Arvioinnissa jää epäselväksi tullaanko arvioinnissa lievennystoimenpiteenä esitetty rakentamisen ja kunnossapitotoimien rajoittaminen

3.12.2021

lintujen pesimäkauden ulkopuolelle toteuttamaan. Lapin ELY-keskus katsoo, että mikäli arviointi tehdään ainoastaan lievennystoimet huomioiden, tulee vaihtoehdossa esitetyt kaikki lievennystoimenpiteet hankkeessa varmuudella toteuttaa.

Vaikutukset Natura-alueiden suojeluperusteisiin

Lapin ELY-keskus yhtyy pääosin näkemykseen arvioinnissa esitettyjen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tuloksista. Vaikutusten arviointi ja arvioinnin tulos suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin on selkeästi esitetty.

Luontotyyppiin Boreaaliset luonnonmetsät kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on todettu, että rakentaminen Natura-alueella ei vaikuta kielteisesti luontotyyppin pitkäaikaiseen kehityssuuntaan. Lapin ELY-keskus toteaa, että kaikenlainen luonnonympäristön otto muuhun käyttöön vaikuttaa kielteisesti kyseisen luontotyyppin kehityssuuntaan pitkälläkin aikavälillä, sillä kyseisen alan menetys supistaa luontotyyppin alaa alkuperäiseen tasoon verrattuna. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikutus luontotyyppiin lähestyy merkittävyyden rajaa, koska heikennys kohdistuu edustavuudeltaan edustavimpiin luontotyyppin esiintymiin Natura-alueella ja tämä luontotyyppin alaan nähden suhteellisen suuri ala menetetään pysyvästi.

Suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt aineistot ovat ajantasaisia ja arvioinnit perusteltuja.

Linnustovaikutusten arvioinnissa olisi tullut tunnistaa yhteisvaikutukset olemassa olevan voimajohdon kanssa omana kohtanaan. Yhteisvaikutusten arviointia on tältä osin käsitelty epäselvästi.

Johtopäätökset

Edellä esitetyistä arvioinnissa olevista epätarkkuuksista huolimatta Lapin ELY-keskus katsoo, että vaikutusarviointia voidaan pitää riittävän luotettavana arvioitaessa vaikutuksia Rimpijärvi-Uusijärvi Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin, lajistoon ja alueen eheyteen. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeesta ei arvioida muodostuvan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toteutettavan vaihtoehdon valinnassa tulisi painottua Natura-alueen suojeluperusteena olevien lajien ja luontotyyppien sekä Natura-alueen eheyden kannalta kokonaisuutena katsottuna vähiten vaikutuksia aiheuttava vaihtoehto.

Lausunnon laatimiseen on osallistunut ylitarkastaja Riikka Juutinen.

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston asianhallintajärjestelmässä. Asian on ratkaissut luontoympäristöyksikön yksikönpäällikkö Jari Pasanen ja esitellyt ylitarkastaja Heli Lehvola. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

3.12.2021

Tiedoksi

Metsähallitus Luontopalvelut Pohjanmaa-Kainuu

Tämä asiakirja LAPELY/1460/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/1460/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pasanen Jari 03.12.2021 13:01

Esittelijä Lehvola Heli 03.12.2021 13:08